

Aan de Raden van de in de MARN Deelnemende
gemeenten

Datum
12-4-2017
Datum uw brief

--
Ons kenmerk
Uit.2017.03
Uw kenmerk

--
Onderwerp
Jaarrekening MARN 2016.
Aantal bijlagen
2

Geachte Raad,

Bij deze doen wij u toekomen de concept-jaarrekening 2016 van de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen (inclusief "schone" goedkeurende controleverklaring) alsmede een afschrift van het verslag van bevindingen van de door het Algemeen Bestuur aangewezen accountant, Deloitte.

Te bestemmen rekeningresultaat 2016

De concept-rekening 2016 kent een positief rekeningresultaat voor bestemming van € 450.670.

Voorstel

Het Dagelijks Bestuur van de MARN stelt het Algemeen Bestuur voor in te stemmen met de jaarrekening 2016 en het nog te bestemmen rekeningresultaat, groot € 450.670, te bestemmen tot uitkering aan de deelnemende gemeenten op basis van inwonertallen. Daarbij wenst het Dagelijks Bestuur wel op te merken dat gelet op de liquiditeiten van de MARN bij een positief besluit van het Algemeen Bestuur omtrent het positief saldo de uitkering van de gelden in twee delen zal plaatshebben. Eén na de definitieve vaststelling van de rekening in juli en een tweede deel in het najaar (oktober).

Verzoek

Conform de bepalingen van de tekst van de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen (artikel 29 lid 2) wordt uw Raad verzocht - indien u dat wenst - uw zienswijze in te brengen bij het Algemeen Bestuur over het concept-jaarverslag 2016. In verband met de door de wet bepaalde procedure verzoeken wij u dat zo spoedig mogelijk te doen doch uiterlijk 14 juni 2017. De tekst van de gemeenschappelijke regeling gaat uit van een reactietermijn van twee maanden.

Het concept-jaarverslag is ook al verzonden aan de Regionale Adviesfunctie gemeenschappelijke regelingen regio Nijmegen, die heeft toegezegd uw gemeenten zo spoedig mogelijk het rapport inzake dit verslag te doen toekomen.

Postadres
Postbus 1029
6501 BA Nijmegen

E info@marn.nl

KvK
50178334

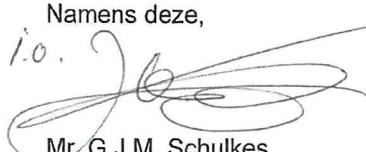
BTW nummer
NL 009141790.B.01

Een afschrift van deze brief zenden wij ter kennis name aan de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de in de MARN deelnemende gemeenten.

Met vriendelijke groet,

Het Dagelijks Bestuur van de gemeenschappelijke regeling MARN,

Namens deze,

i.o.
Mr. G.J.M. Schulkes
Secretaris

Postadres
Postbus 1029
6501 BA Nijmegen

E info@marn.nl

KvK
50178334

BTW nummer
NL 009141790.B.01

JAARVERSLAG 2016

Datum: 23 maart 2017

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 23 maart 2017

INHOUD

Pagina

Programma en producten	1
1.1. Programma	1
1.2. Bestuur	1
1.3. Afvalverwerking	2
1.4. Netwerkondersteuning	2
 Paragrafen	 6
2.1. Financiële paragraaf	6
2.2. Verbonden partijen	8
2.3. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	9
2.4. Bedrijfsvoering	10
2.5. Onderhoud kapitaalgoederen	11
 Jaarrekening 2016	
3.1. Algemeen	13
3.2. Balans	16
3.3. Toelichting balans	18
3.4. Overzicht baten en lasten	22
3.5. Toelichting overzicht baten en lasten	24
3.5.1. Product Bestuur	25
3.5.2. Product Afvalverwerking	26
3.5.3. Product Netwerkondersteuning	26
3.5.4. Analyse begrotingsrechtmatigheid	28
3.5.5. Analyse onvoorzien	28
3.5.6. Analyse overzicht van baten en lasten	28
3.5.7. Wet normering topinkomens	29
3.6. Overige gegevens	30
3.6.1. Gebeurtenissen na balansdatum	30
3.6.2. Lijst bestuursleden	30
3.6.3. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	31

PROGRAMMA & PRODUCTEN

1.1 Programma

Doelstelling, taken en bevoegdheden en producten

De gemeenschappelijke regeling MARN houdt zich bezig met projecten op het brede terrein van milieu waaronder afval en in het bijzonder het aandeelhouderschap in ARN B.V.. Dat maakt ook haar programma uit. De wijze waarop de MARN uitvoering hieraan geeft is middels een netwerkorganisatie waarbij de uitvoering van onderdelen voor en namens de deelnemende gemeenten voorop staat.

In dat kader laat de MARN jaarlijks een aantal activiteiten uitvoeren die tot doel hebben de belangen van de acht deelnemende gemeenten op milieugebied te behartigen dan wel de gemeenten op milieugebied te ondersteunen.

Rechtskarakter

De gemeenschappelijke regeling is een rechtspersoonlijkheid bezittend samenwerkingsverband, dat is opgericht op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen.

Ter uitvoering van de doelstelling van de MARN worden de volgende producten onderscheiden:

1. Bestuur;
2. Afvalverwerking, in het bijzonder de relatie met ARN B.V.;
3. Netwerkondersteuning.

1.2 Bestuur

Wat hebben we bereikt?

In de begroting 2016 is aangegeven dat we middels de realisatie van het product Bestuur willen bereiken dat de doelstelling, de taken en bevoegdheden zoals omschreven in de tekst van de regeling in goed overleg gerealiseerd kunnen worden.

Wat hebben we er voor gedaan?

Het Dagelijks en Algemeen Bestuur

Voor een overzicht van de bestuursleden wordt verwezen naar de bijlage 1. Gedurende het jaar 2016 is het gehele jaar gewerkt volgens de nieuwe wijze van werken. Belangrijke onderwerpen waren onder meer de evaluatie van de nieuwe werkwijze van de MARN alsmede overleg over mogelijke verkoop van de gronden aan ARN B.V., en de algemene vergaderingen van ARN B.V.. Op 18 december 2015 is de gewijzigde tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN in werking getreden, een dag na publicatie in de Staatscourant.

Wat heeft het gekost?

Product Bestuur

Voor een verdere onderbouwing en toelichting word verwezen naar de jaarrekening.

	Rekening 2016		Begroting 2016	
Lasten	€	80.271	€	95.500
Baten	€	-	€	500
Saldo	€	80.271-	€	95.000-

1.3 Afvalverwerking

Wat hebben we bereikt?

Het product betreft het geheel aan (financiële) relaties die de MARN heeft met de besloten vennootschap ARN B.V. De MARN was en is op een aantal wijzen verbonden met deze vennootschap:

1. Contractpartner voor aanlevering van afval en indirect leverancier van afvalstoffen;
2. Aandeelhouder in het aandelenkapitaal van ARN B.V.;
3. Eigenaar/verhuurder van de gronden waarop de installaties en stortlocatie van ARN B.V. zijn gelegen;
4. Garantstelling. Deze laatste is vervallen met ingang van 1 januari 2016.

MARN heeft sedert jaren een langdurige doorlopende overeenkomst voor het aanleveren van verschillende afvalstromen waaronder GFT, met ARN B.V..

Voor wat de huur van de gronden betreft is een bedrag groot € 674.794 van ARN B.V. ontvangen, waarmee de onkosten van de MARN worden gedekt.

Wat hebben we er voor gedaan?

MARN heeft zijn rol als aandeelhouder gespeeld in de Algemene Vergadering van Aandeelhouder waarbij de stukken van ARN B.V. zijn besproken. Bij de discussies over het al dan niet opzeggen van de aanleverovereenkomst met ARN B.V. einde 2015 heeft het bestuur besloten dit niet te doen maar wel onder het stellen van een aantal voorwaarden. Het bestuur verwacht transparantie van de zijde van ARN B.V., waar mogelijk een verlaging van het tarief en het verder inzetten op duurzaamheid. Op deze punten zal MARN de verhouding met ARN B.V. blijven beoordelen.

Wat heeft het gekost?

Product Afvalverwerking

Afvalverwerking

	Rekening 2016	Begroting 2016
Lasten	€ 60.773	€ 63.723
Baten	€ 731.517	€ 731.723
Saldo	€ 670.744	€ 668.000

Uit het voordelig saldo op afvalverwerking dekt de MARN de organisatie- en bestuurskosten en de overige kosten die ten laste komen van de MARN.

1.4 Netwerkondersteuning

Wat hebben we bereikt?

De MARN is omgebouwd van een projectorganisatie tot een netwerkorganisatie. De MARN en haar gemeenten zien een meerwaarde in het gezamenlijk oppakken van projecten om zodoende haar activiteiten op milieugebied kwalitatief hoogwaardiger, effectiever en/of efficiënter te kunnen uitvoeren.

Wat is er voor gedaan?

Het afgelopen jaar zijn op basis van het projectenbudget verschillende projecten uitgevoerd op het terrein afval, klimaat en bodem.

AFVAL

Nascheiding restafval en prullenbakkenafval

Het plan was een vracht restafval en een vracht prullenbakkenafval te laten nascheiden om, bovenop het bronscheidingsresultaat, het potentieel aan extra aanvullend scheidingsresultaat te bepalen. Dit project is helaas niet tot uitvoering gekomen. Het budget is niet gebruikt.

Verbeteren textielinzameling

Doel van het project was onderzoeken hoe de respons op de textielinzameling in de regio verbeterd kan worden. Daarvoor waren vooraf een aantal ideeën en deelprojecten geopperd. Deels zijn die in 2016 tot uitvoering gekomen.

Tijdens een opdrachtgeversplatform van Dar is door Circulus/Berkel een toelichting gegeven op hun ervaringen rond de inzameling van textiel en de inzet van BESTtas.

Daarnaast is opdracht gegeven aan de Rebel Group om een onderzoek uit te voeren naar de huidige vormen van textielinzameling en de mogelijke opties en verbeteringen. Het resultaat wordt Q1 2017 opgeleverd.

De resultaten en een vervolg zullen in het opdrachtgeversplatform Dar worden besproken. Vooralsnog zijn er nog geen scholen en kringloopwinkels betrokken, en is nog geen doorkijk gemaakt naar het vervolgtraject van sorteren en verwerken.

KLIMAAT

MARN-Klimaatberaad

De beleidsmedewerkers op het gebied van milieu en/of duurzaamheid zijn in 2016 meerdere malen bij elkaar gekomen voor overleg over diverse projecten (zie hieronder) of voor het elkaar bijpraten over actuele thema's en de voorbereidingen van het Regionaal Portefeuilleoverleg Duurzaamheid. Ook zijn er twee gezamenlijke bijeenkomsten met de MRA-gemeenten geweest.

Regionaal Portefeuilleoverleg Duurzaamheid

Er zijn 4 bestuurlijke overleggen georganiseerd waaraan de MARN en MRA wethouders Duurzaamheid deelnamen. Agendapunten waren onder andere het regionaal project energie inkoop, het Gelders Energie Akkoord en het regionaal project Energieloket.

Aanbesteding duurzame elektriciteit

Afgelopen jaar hebben de MARN-gemeenten samen met de MRA-gemeenten verder gewerkt aan de voorbereiding voor de aanbesteding duurzame elektriciteit. Na een tweede marktconsultatie en besluitvorming over de aanbestedingsdocumenten is in november 2016 de regionale aanbesteding gepubliceerd voor de energie-inkoop vanaf 1 januari 2018 en kunnen energieleveranciers hun aanbieding gaan doen. De definitieve gunning is eind juni 2017. Uniek in deze aanbesteding is dat de duurzame energie uiteindelijk helemaal regionaal moet worden opgewekt door energiebronnen die (deels) nog gerealiseerd moeten worden. Het is de eerste aanbesteding in Nederland waarin dit zo expliciet wordt vastgelegd. Mede dankzij bijdrage van MARN (restbudget 2015 € 42.200,- en daarna € 26.422,-) is deze aanbesteding tot stand gekomen.

De gemeenten die samenwerken in deze aanbesteding zijn: Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Heumen, Lingewaard, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rijnwaarden, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.

Vergroenen elektriciteits- en gasverbruik 2014 en 2015

Al jaren vergroenen de MARN-gemeenten hun elektriciteits- en gasverbruik. In 2016 hebben we gezamenlijk het energieverbruik van 2014 en 2015 gecompenseerd. Elektriciteit hebben we vergoend met de GVO's (Garantie van Oorsprong, 'de certificaten') van de ARN.

Voor de compensatie van het gasverbruik zijn offertes bij drie partijen opgevraagd en is uiteindelijk gekozen voor Groenbalans met project Wind in Taiwan voor het totale gasverbruik 2014 en 2015 en voor alle gemeenten samen. De MARN betaalt de factuur en factureert de kosten naar elke gemeente door.

Concessie elektrische laadpalen

Door de sterke groei van het aantal elektrische voertuigen neemt ook de behoefte aan (openbare) laadpunten toe. De gemeente is als eigenaar en beheerder van de openbare ruimte nauw betrokken bij het plaatsen van laadpalen. In 2014 is in de regio een gezamenlijke concessie verleend aan Cofely (na naamsverandering inmiddels; Engie) voor laadpalen, waarna in 2015 en 2016 ook in de MARN-regio laadpalen geplaatst zijn met subsidiegelden van de Stadsregio.

De huidige concessie tot het plaatsen van laadpalen in de OR loopt tot halverwege 2017. Na die tijd zal in samenwerking met Provincie Gelderland en een aantal gemeenten een nieuwe concessie worden aangegaan.

VNG-Ondersteuningsstructuur

Eén van de doelen van het SER Energieakkoord is het verduurzamen van bestaande particuliere woningen. Enerzijds door het realiseren van regionale energieloketten, waarbij bewoners informatie en advies krijgen over maatregelen en financieringsmogelijkheden om hun woning energiezuiniger te maken en zelf duurzame energie op te wekken. Anderzijds door het vormen en versterken van bedrijvenallianties, zodat er een goede match komt tussen de vraag van particuliere woningeigenaren en het aanbod van regionale bedrijven.

Op basis van een verdeelsleutel hebben de gemeenten in de MARN, MRA en Rivierenland in totaal €625.416 via de VNG gekregen om deze doelstellingen te realiseren. Een regiocoördinator, gehuisvest bij de penvoerder gemeente Arnhem, is aangewezen de regio's te ondersteunen en wordt ook uit dit budget betaald. Voor de MARN-regio is er een werkbudget van 90.000 euro om daadwerkelijk een regionaal energieloket en bedrijvenallianties op te zetten.

De MARN-gemeenten hebben zich aangesloten bij het al goed werkend bestaande initiatief van de gemeente Nijmegen (Loket Duurzaam Wonen), uitgevoerd door bureau Cocom en Het Energiebureau. Het Loket Duurzaam Wonen Plus is per 10 oktober 2016 in de regio actief en bereikbaar. Er is een regionale website en social media wordt ingezet voor de communicatie. Daarnaast worden lokale bedrijven gestimuleerd tot het maken van bedrijvenallianties om particuliere woningen te verduurzamen.

Met het huidige budget van de VNG kunnen we het loket in ieder geval tot maart 2017 volledig werkend hebben. We willen bij succes natuurlijk daarna door. Daarom zoeken de gemeenten, samen met en onder leiding van de regiocoördinator actief naar aanvullende middelen bij VNG, het ministerie van BZK en de provincie Gelderland (Het Gelders Energieakkoord). Ook gaan we komende maanden met het lokaal en regionaal bedrijfsleven in gesprek om te bekijken of zij in de toekomst een deel van het loket willen zijn.

Verduurzamen bedrijventerreinen

Op 17 februari 2016 ontmoetten ruim zeventig studenten van uiteenlopende studies (onder andere techniek, economie, communicatie) van de Radboud Universiteit, Hogeschool Arnhem-Nijmegen en Saxion elkaar op Industriepark Kleefse Waard (IPKW) in Arnhem. Tijdens deze 'boostcamp' dachten zij aan de hand van zeven concrete casussen na over hoe bedrijventerreinen duurzamer kunnen worden.

Dat deden de studenten niet in het luchtledige, maar juist aan de hand van concrete en bestaande vraagstukken. De casussen zijn ingebracht door vertegenwoordigers van Arnhemse bedrijventerreinen Industriepark Kleefse Waard, Bakenhof en Westervoortsedijk, Het Broek, De Overmaat en Rijkerswoerd en het bedrijventerrein de Beemd in Velp.

Industriepark Kleefse Waard (IPKW) wil graag een actieve bijdrage leveren aan duurzame en schone mobiliteit. De bereikbaarheid van bedrijvenparken vormt een groot en toenemend probleem. Daar had team Weconnect wel een oplossing voor! Bezoekers en medewerkers worden

tijdens de spits op het station opgehaald en teruggebracht met 'groene' busjes, zeker als Weconnect gebruik mag maken van de taxi- en busbanen. De 'groene' busjes worden buiten de spitsuren gebruikt om de binnenstad van Arnhem op een slimme en efficiënte wijze bevoorraden, waardoor er minder grote voertuigen in het centrum komen. Grote vrachten worden bij IPKW gebracht, de kleinere 'groene' busjes brengen de vrachten vervolgens buiten spitsijd naar het centrum. IKPW en gemeente Arnhem waren enthousiast en wilden samen met de studenten dit idee verder uitwerken. Er is een overleg hierover geweest, maar heeft helaas nog geen concreet vervolg gekregen. De bijdrage van MARN aan dit project bedroeg in totaal: €9.295,-

Wat heeft het gekost?

Product Netwerkondersteuning

Netwerkondersteuning

	Rekening 2016		Begroting 2016	
Lasten	€	150.526	€	100.000
Baten	€	24.000	€	-
Saldo	€	126.526	€	100.000

Voor een verdere onderbouwing en toelichting word verwezen naar de jaarrekening.

PARAGRAFEN

2.1 Financiële paragraaf

Uitgangspunten

De gemeenschappelijke regeling houdt zich aan de Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen voor wat haar financieel beleid betreft.

Positieve resultaten op basis van een vastgesteld jaarverslag worden conform besluiten van het Algemeen Bestuur uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten conform de bepalingen van de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN (zie ook weerstandsvermogen) tenzij door het bestuur een bestemming wordt gegeven aan (een deel van) het exploitatiesaldo.

De paragraaf betreffende de financiering bevat onder andere de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte. De kaders ten aanzien van risicobeheer zijn vastgelegd in de Financiële Verordening MARN en het Treasurystatuut.

Wet FiDo

In de wet Financiering Decentrale Overheden, afgekort de wet FiDo, zijn de kaders gesteld voor een verantwoorde professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van decentrale overheden. Ten behoeve van een verbeterde werking van de financieringsfunctie van decentrale overheden naar aanleiding van o.a. de kredietcrisis, is de gewijzigde wet FiDo per 1 januari 2009 in werking getreden. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Verplicht Schatkistbankieren voor decentrale overheden

Het vanaf 10 december 2013 verplichte schatkistbankieren, in feite schatkistbeleggen, houdt in dat o.a. gemeenten en door hen opgerichte gemeenschappelijke regelingen al hun overtoollige liquide middelen ('beleggingen') aanhouden bij het ministerie van Financiën en niet langer financiële geldmiddelen en vermogens bij private partijen buiten de schatkist aanhouden. De middelen die een decentrale overheid aanhoudt, blijven beschikbaar voor de uitoefening van de publieke taak. Het principe van schatkistbankieren is dat publiek geld de schatkist niet eerder verlaat dan noodzakelijk is voor de uitvoering van de publieke taak.

Wet Houdbare overheidsfinanciën

De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof), in werking getreden per 1 januari 2014, betreft de Nederlandse uitwerking van Europese afspraken ten aanzien van de overheidsfinanciën. De Europese begrotingsafspraken zijn gericht op het terugdringen van het nationale EMU-tekort tot onder de 3 procent. In de wet worden de afspraken vertaald naar nadere doelstellingen ten aanzien van de schuldumfang en het begrotingstekort van decentrale overheden.

Verslag over het jaar 2016

Aangegane en verstrekte leningen

De MARN is in het verleden een aantal leningen aangegaan in het kader van de aanschaf van de gronden waarop de installaties van ARN B.V. zijn gebouwd, de stortplaats wordt geëxploiteerd en de aandelen in de ARN B.V. mee zijn gefinancierd. Van deze resteert alleen nog een kasgeldlening bij BNG van € 2.000.000 met een rentepercentage van 0,20% voor de periode tot en met 30 juni 2016 en daarna voor een jaar verlengd met hetzelfde rentepercentage van 0,2%. Op de lening rust geen aflossingsverplichting.

Rentebaten en -lasten

Gedurende het jaar 2016 heeft de MARN rente betaald over de door haar aangegane lening. Ten opzichte van de vastgestelde (gewijzigde) begroting 2016 is een renteresultaat behaald van € 4.050 (raming € 7.000)

Voor het overige zijn naar onze kennis reikt geen investeringen gepland waarvoor door ARN B.V. een beroep op de aandeelhouders zou worden gedaan.

Schatkistbankieren

De gelden die de gemeenschappelijke regeling niet direct nodig heeft gehad voor haar eigen exploitatie zijn gedurende het jaar 2016 ondergebracht bij de ING-bank. Overigens is einde 2013 de MARN komen te vallen onder het zogenaamde "Schatkistbankieren". Bedragen boven de € 400.000 (gemiddeld over een maand) worden op een speciaal daartoe geopende rekening gezet bij het Rijk. Wij refereren naar de toelichting bij de jaarrekening

Kasgeldlimiet

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet Fido is het beheersen van risico's die samenhangen met de rentelasten van decentrale overheden. Om een grens te stellen aan korte financiering (rentetypische looptijd tot één jaar) is in de Wet Fido de kasgeldlimiet opgenomen. Juist voor korte financiering geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn, aangezien fluctuaties in de rente bij korte financiering direct een relatief grote invloed hebben op de rentelasten. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage van het totaal van de jaarbegroting van i.c. de MARN bij begin van het jaar. Artikel 4, lid 1 Wet FIDO bepaalt, dat de gemiddelde netto-vlottende schuld per kwartaal niet de kasgeldlimiet overschrijdt. Hiervoor wordt het gemiddelde genomen van de korte financiering op de eerste dag van de drie kalendermaanden in een kwartaal.

De ontwikkeling van de kasgeldlimiet in 2016 blijkt uit onderstaande opstelling (alles in euro's):

Kasgeldlimiet in 2016				
Per eerste dag van het kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
[1] Omvang begroting per 1 januari 2016 (=grondslag)	€ 269.223	€ 269.223	€ 269.223	€ 269.223
Toegepaste kasgeldlimiet				
- in procenten van de grondslag	8,2%	8,2%	8,2%	8,2%
- in bedrag	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000
Voor de kasgeldlimiet geldt een minimum van 300.000				
[2] Omvang vlottende korte schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar	€ -	€ -	€ -	€ -
Schuld in rekening courant	€ -	€ -	€ -	€ -
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	€ -	€ -	€ -	€ -
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal vlottende schuld	€ -	€ -	€ -	€ -
[3] Vlottende middelen				
Contante gelden in kas	€ -	€ -	€ -	€ -
Tegoeden in rekening courant	€ 354.107	€ 262.125	€ 427.291	€ 665.995
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal vlottende middelen	€ 354.107	€ 262.125	€ 427.291	€ 665.995
[4] Toets kasgeldlimiet:				
a Gem. netto schuld - vlottende middelen (3-2)	€ 354.107	€ 262.125	€ 427.291	€ 665.995
b Toegepaste kasgeldlimiet [1]	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000
Ruimte	€ 654.107	€ 562.125	€ 727.291	€ 965.995

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. Hoe meer de aflossing van de schuld in de tijd wordt gespreid, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschokken bij de herfinanciering. Het renterisico op het begrotingstotaal overschrijdt de renterisiconorm niet (artikel 6, lid 1 Wet FIDO).

De renterisiconorm wordt berekend door een vastgesteld percentage te vermenigvuldigen met het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Op basis van de wijzigingswet stelt de beoogde renterisiconorm in de kern dat de jaarlijkse verplichte aflossing en renteherzieningen niet meer dan 20% van de begroting mogen bedragen. Het maximum percentage van 20% moet voor de komende vier jaar worden berekend op basis van de begroting voor het komende jaar. De horizon van het begrotingsjaar plus de komende drie jaar komt overeen met de periode van de meerjarenraming.

In 2016 is geen sprake geweest van herfinanciering, renteherziening en tevens geen leningen aangetrokken en/of verstrekt. Derhalve is de MARN binnen de minimale renterisiconorm van € 2.500.000 gebleven.

Resumé

In de rekening van de MARN zijn geen voorzieningen voor financieringsrisico's getroffen. In artikel 27 lid 1 van de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN wordt vermeld dat de gemeenten gezamenlijk garant staan voor de juiste betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van de door het openbaar lichaam gesloten en af te sluiten langlopende en kasgeldleningen en in rekening opgenomen en op te nemen gelden, en voor de door het openbaar lichaam verstrekte garanties. In lid 2 van dat artikel wordt verder vermeld dat elke deelnemende gemeente hierbij is verbonden naar verhouding van haar inwonertal. Daarbij zijn de inwonertallen bepalend zoals deze door het Centraal Bureau voor de Statistiek worden bekend gemaakt.

Tevens zijn er geen claims van derden, noch zijn er bijzondere risico's in de deelnemingen (ARN B.V.) en zijn er geen rechtsgedingen.

Omzetbelasting

Ten aanzien van de BTW geldt dat de MARN:

1. Volledig in de BTW-heffing is betrokken
2. Voor 99% vooraf trek geniet;

2.2 Verbonden partijen

Voor de financiële consequenties van deze relatie wordt verwezen naar het Treasury-verslag als ook de Risicoparagraaf.

Aandeelhouderschap

MARN heeft een aandelenpakket in de vennootschap ARN B.V. Het betreffen 3.750 aandelen. Daarmee heeft de MARN een belang van 37,5%. Deze aandelen zijn door de MARN voor 100% volgestort. Elk aandeel vertegenwoordigt een nominale waarde van € 453.

Stemrecht

Gedurende het jaar 2016 heeft MARN in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ARN B.V. een stemrecht gehad in overeenstemming met de 37,5% van de aandelen resulterende in een stemrecht van 39,4% aangezien een klein aantal aandelen door ARN B.V. zelf worden gehouden waarop voor haar geen stemrecht rust zoals blijkt uit onderstaande tabel.

REMONDIS	3.996	42,00%
MARN	3.750	39,40%
WestVeluwe	1.176	12,40%
Rivierenland	588	6,20%
ARN B.V.	490	0,00%
	10.000	100,00%

Raad van commissarissen

De ARN B.V. kent naast de directie tevens een Raad van commissarissen. Namens de regio-aandeelhouders, waaronder de MARN, hebben een aantal leden in het jaar 2016 zitting gehad in de Raad van commissarissen. De heren Lepoutre (tot najaar 2016) en dhr. Van Eert zijn hierbij afkomstig uit de MARN-regio.

MARN is één van de aandeelhouders in ARN B.V.. Een besloten vennootschap kent een eigen juridische structuur met bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

De jaarstukken van ARN B.V. worden medio van elk jaar vastgesteld in de Algemene vergadering waarin MARN zitting heeft. Deze stukken worden in de vergadering van het Algemeen Bestuur voorbesproken. Bij het opstellen van de jaarrekening 2016 van de MARN zijn alleen de cijfers van de Jaarrekening 2015 van ARN B.V. bekend.

Het eigen vermogen van ARN B.V. bedraagt € 17.080.897 per ultimo 2015. Op basis van de jaarrekening 2015 heeft ARN B.V. langlopende schulden in de hoogte van € 17.450.000 tegen een bedrag van € 20.700.000 het jaar er voor. De afgelopen jaren is aanzienlijk afgelost op de uitstaande leningen zoals onder meer op de leningen verstrekt door MARN en de andere overheidsaandeelhouders in ARN B.V. Van hun verplichtingen resteert per ultimo 2015 niets meer. Het resultaat over 2015 bedroeg € 641.026 tegen € 325.375 in het jaar er voor.

MARN heeft voor de verwerking van het afval van de deelnemers in MARN een vast tarief met een jaarlijkse indexering. De aanleverovereenkomst loopt tot 2026.

MARN is tevens eigenaar van de gronden waarop de installaties van ARN B.V. gelegen zijn als ook de stortlocatie zich bevindt. Hiervoor zijn een huurovereenkomst en een opstalrecht gevestigd. In deze stukken zijn bepalingen opgenomen die de aansprakelijkheid voor mogelijke verontreinigingen van de gronden bij ARN B.V. leggen.

2.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Door het Algemeen Bestuur is in juni 2014 besloten dat de MARN geen weerstandsvermogen dient aan te houden anders dan de € 10.000 Post onvoorzien uit de begroting.

Het eigen vermogen van de MARN, bestaande uit de algemene reserve, de bestemmingsreserve en het gerealiseerd resultaat over het jaar 2016, bedraagt per 31-12-2016 € 517.235.

Indien de Algemene reserve onvoldoende is om in een bepaald jaar tekorten, die voortvloeien uit de rekening, op te vangen en er geen andere dekking kan worden gevonden, wordt het bepaalde in de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN artikel 28 van toepassing. Daarin is bepaald dat de gemeenten naar rato van het inwonerstal dienen bij te dragen in tekorten van de MARN. Daarbij dienen cijfers van het CBS over het inwonertal te worden gebruikt.

Risicobeheersing

De risico's van de MARN zijn zeer beperkt. Het Algemeen Bestuur heeft in de notitie Weerstandsvermogen bepaald dat voor de afdekking van de risico's de begrotingspost Onvoorzien voldoende is. Daarnaast is MARN aandeelhouder in ARN B.V. Zij heeft evenwel geen leningen noch garanties meer uitstaan naar ARN B.V.. Tevens heeft MARN met ARN B.V. een vast tarief met indexering voor het door de deelnemers in de MARN aangeleverde afval. Het risico dat MARN loopt bedraagt ten hoogste de waarde van de aandelen die MARN heeft in ARN B.V. Deze zijn

gewaardeerd op verkrijgingsprijs en wel voor een waarde van € 1.701.675. Verder wordt verwezen naar de paragraaf verbonden partijen.

Kengetallen

Bij Besluit van 15 mei 2015 is het BBV gewijzigd. De vernieuwde BBV vereist dat kengetallen ter ondersteuning van de beoordeling van de financiële positie opgenomen worden in de paragraaf weerstandsvermogen. Deze kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel ruimte de organisatie beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weer- en wendbaarheid. Onderstaand zijn de voorgeschreven kengetallen opgenomen. De wijze waarop de kengetallen berekend moeten worden is opgenomen in de Regeling van de Minister van BZK van 9 juli 2015 en gewijzigd 26 oktober 2015.

Kengetallen:	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Netto schuldquote	281%	Niet opgenomen	277%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	229%	Niet opgenomen	227%
Solvabiliteitsratio	24%	Niet opgenomen	26%
Structurele exploitatieruimte	69%	Niet opgenomen	57%

Interpretatie kengetallen

Bij de nommering volgens de provincie Gelderland worden bovenstaande waarden ingedeeld in 3 categorieën, zoals aangegeven in de brief van 7 oktober 2015. Deze categorieën sluiten aan bij de landelijk vastgestelde signaleringswaarden. Categorie A is het minst risicovol, categorie C het meest.

Op basis van de kengetallen ontstaat een beeld dat MARN voor wat de schuldposities als het meest risicovol dient te worden beschouwd. Echter hierbij dient aangetekend te worden dat de stille reserves gelegen in de waarde van de gronden niet in de balans zichtbaar zijn terwijl de lening groot € 2.000.000 dat wel is.

Voor wat de solvabiliteitsratio betreft is het risico gemiddeld en voor de exploitatieruimte valt het onder cat. A.

Kengetallen:	Cat. A	Cat. B	Cat. C
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%

2.4 Bedrijfsvoering

De gemeenschappelijke regeling kent op basis van de tekst van de regeling de volgende te onderscheiden organen: het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de Voorzitter. Daarnaast bestaat er een ambtelijke ondersteuning bestaande uit een secretaris en diverse vakberaden.

Bestuursorganen

Het Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur bestaat uit acht leden, t.w. de leden van de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de deelnemende gemeenten. Tevens zijn er evenzoveel plaatsvervangende leden

aangewezen. De leden die namens de gemeenten deel hebben uitgemaakt van het Algemeen Bestuur zijn in bijlage 1 van dit verslag vermeld.

Het Dagelijks Bestuur

Het Dagelijks Bestuur telt vier leden inclusief de Voorzitter. Conform de wet en de regeling komt het Dagelijks Bestuur de bevoegdheid toe zoals in de Wet gemeenschappelijke regelingen en de tekst van de GR MARN is toebedeeld. Het Dagelijks Bestuur stuurt vanuit zijn bestuurlijke verantwoordelijkheid de secretaris aan.

De Voorzitter

De Voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur benoemd. De Voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het Dagelijks als ook het Algemeen Bestuur. Hij vertegenwoordigt de regeling in en buiten rechte.

Ambtelijke organisatie

Secretariaat en personeel

De MARN heeft geen eigen personeel in dienst. De secretaris, aanvankelijk in dienst van de gemeente Nijmegen maar per 1 maart 2016 in dienst van de ODRN, is gedetacheerd voor 0,3 fte bij de MARN. In de nieuwe opzet van de MARN is de rol van de gemeenten belangrijker in de netwerkorganisatie.

Administratie

De administratie is gedurende het jaar 2016 verzorgd door het bureau BGH Accountants & Adviseurs.

Informatievoorziening

De verschillende onderwerpen en projecten worden geregeld besproken in de vergaderingen van het Algemeen Bestuur. Voor specifieke onderwerpen worden Colleges van Burgemeester en Wethouders als ook Raden tussentijds geïnformeerd en naar hun opvattingen gevraagd naar gelang het onderwerp. Voor een aantal voorstellen is dat zelfs verplicht, zoals voor de begroting en de rekening.

Klachten en bezwaarschriften

Gedurende het jaar 2016 zijn er geen klachten geweest noch zijn er bezwaren ingediend.

2.5 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

De MARN is eigenaar van gronden waarop de installaties van ARN B.V. zijn gevestigd alsmede de stortplaats is gelokaliseerd. De MARN beschikt niet over eigen kapitaalgoederen.

Stortlocatie

De stortlocatie is verhuurd aan de ARN B.V.. ARN B.V. is gerechtigd op deze locatie een stortplaats te exploiteren. Op dit deel van de gronden in eigendom van de MARN is door de MARN afgeschreven. De stortlocatie zal bij beëindiging conform de daarvoor geldende regels worden afgewerkt waarbij de zorg voor de stortlocatie op de Provincie Gelderland overgaat.

Opstalrecht installaties

Ten behoeve van de installaties die gebouwd zijn op een deel van de gronden is ten behoeve van ARN B.V. een opstalrecht gevestigd. Dit opstalrecht is bij notariële acte vastgelegd. Bij beëindiging van het opstalrecht dient ARN B.V. dat deel van de gronden op te leveren vrij van alle opstallen en verontreinigingen, voor rekening van ARN B.V.. Op dit deel van de gronden in eigendommen van de MARN wordt niet afgeschreven.

Overigens loopt een discussie over de mogelijke verkoop van de gronden aan ARN B.V.. Deze discussie zal in het eerste kwartaal van 2017 worden afgerond.

JAARREKENING 2016

3.1 Algemeen

Rekening 2015 begroting 2017

De jaarrekening 2015 MARN is in de vergadering van 27 juni 2016 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. De jaarrekening 2015 van de MARN is ter kennisname aan het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland verzonden. De begroting 2017 is in dezelfde vergadering van het Algemeen Bestuur vastgesteld en ter kennisname verzonden aan het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland. Het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland heeft laten weten dat op basis van de ingediende stukken de MARN onder het repressieve toezicht zal blijven vallen.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De volgende grondslagen, waarop de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd, zijn bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. De jaarrekening is opgesteld volgens de voorschriften van het BBV.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Materiële vaste activa

De vaste activa worden geactiveerd tegen verkrijgingsprijs. Er wordt lineair afgeschreven met een vast percentage van de verkrijgingsprijs over de verwachte economische levensduur. Op gronden wordt niet afgeschreven.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs (nominale waarde). Leningen tegen de nominale waarde opgenomen, verminderd met de reeds gedane aflossingen.

Uitzettingen en overlopende activa

Vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn tegen de nominale waarde opgenomen en omvat het banksaldo.

Bestemmingsreserve

Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve, waaraan door het bestuur een bepaalde bestemming is gegeven.

Gerealiseerd resultaat

Het gerealiseerd resultaat is het resterende resultaat na reeds bestemde mutaties in de reserves. Het gerealiseerd resultaat wordt ter bestemming voorgelegd aan het algemeen bestuur.

Vaste schulden

De leningen met een looptijd langer dan een jaar worden hieronder tegen de nominale waarde opgenomen, verminderd met de reeds gedane aflossingen.

Viottende passiva

De viottende passiva hebben een looptijd korter dan een jaar. De viottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Buiten de balanstelling wordt – voor zover van toepassing – het bedrag genoemd waarvoor er borg- of garantstellingen zijn afgegeven.

Verordeningen

De diverse verordeningen op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording zijn door het Algemeen Bestuur van de MARN vastgesteld. Het Algemeen Bestuur heeft Deloitte de opdracht tot controle verstrekt en heeft daarbij ingestemd met het accountantsprotocol 2016.

Rechtmatigheid: normenkader

Voor wat de toetsing aan de rechtmatigheid betreft is door het Algemeen Bestuur bij het vaststellen het accountantsprotocol het normenkader vastgesteld waaraan de rekening dient te worden getoetst.

- Grondwet;
- Gemeentewet;
- Wet Gemeenschappelijke Regelingen;
- Burgerlijk Wetboek;
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- Besluit Accountantscontrole decentrale overheden (BADO);
- Wet Financiering decentrale overheden (Fido) en aanverwante regelingen;
- Fiscale en sociale wetgeving;
- BTW compensatiefonds;
- Regels omtrent Europese Aanbesteding;
- Wet Milieubeheer;
- Ambtenarenwet;
- Algemene Wet Bestuursrecht;
- Sociale verzekeringswetgeving;
- Wet nummering topinkomens (WNT)

Daarnaast is nadere (interne) regelgeving vastgesteld door het Algemeen Bestuur. De interne verordeningen c.q. regelgeving vallen voor het jaar 2016 onder het normenkader van de Financiële Rechtmatigheid:

- Tekst Gemeenschappelijke Regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen;
- Financiële verordening MARN (ex artikel 212 Gemeentewet);
- Controleverordening MARN (ex artikel 213 Gemeentewet);
- Treasurystatuut;
- Notitie Misbruik en Oneigenlijk gebruik;
- Notitie inzake het weerstandsvermogen;
- AB- en DB besluiten.

Controletoleranties

Hierbij wordt aangesloten bij de maximale goedkeuring- en rapportagetoleranties, zoals die wettelijk in het BADO zijn vastgesteld, te weten 1% van de lasten voor fouten en voor onzekerheden in de controle 3%. Deze toleranties gelden zowel voor de getrouwheid als voor de rechtmatigheid. Elke fout of onzekerheid \geq € 7.500 op niveau van programma wordt gerapporteerd.

3.2 Balans

ACTIVA	MARN balans ultimo 2016 euro's	MARN balans ultimo 2015 euro's
VASTE ACTIVA		
<i>Materiële vaste activa</i>		
Investerings met een economisch nut	€ 544.537	€ 544.537
<i>Financiële vaste activa</i>		
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	€ 1.701.675	€ 1.701.675
	<u>€ 1.701.675</u>	<u>€ 1.701.675</u>
TOTAAL VASTE ACTIVA	<u>€ 2.246.212</u>	<u>€ 2.246.212</u>
VLOTTENDE ACTIVA		
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar</i>		
Vorderingen op openbare lichamen	€ -	
Uitzettingen Rijk's schatkist	€ 183.276	€ 140.806
Overige vorderingen	€ 200.832	€ 20.093
	<u>€ 384.108</u>	<u>€ 160.899</u>
<i>Liquide middelen</i>	€ 13.459	€ 213.301
<i>Overlopende activa</i>		
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	<u>€ 397.567</u>	<u>€ 374.200</u>
TOTAAL	<u>€ 2.643.779</u>	<u>€ 2.620.412</u>

PASSIVA	MARN balans ultimo 2016 euro's	MARN balans ultimo 2015 euro's
----------------	---	---

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Reserves

Algemene reserve	€ -	€ -
Bestemmingsreserve	€ 66.565	€ 120.181
Gerealiseerd resultaat	€ 450.670	€ 421.232
	€ 517.235	€ 541.413

Vaste schulden met rentetypische looptijd ≥ 1 jaar

Onderhandse leningen

Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€ 2.000.000	€ 2.000.000
	€ 2.000.000	€ 2.000.000

TOTAAL VASTE PASSIVA	€ 2.517.235	€ 2.541.413
-----------------------------	--------------------	--------------------

VLOTTENDE PASSIVA

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Overige schulden	€ 124.516	€ 78.999
------------------	-----------	----------

Overlopende passiva

Rente leningen O/G	€ 2.028	€ -
--------------------	---------	-----

TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	€ 126.544	€ 78.999
---------------------------------	------------------	-----------------

TOTAAL	€ 2.643.779	€ 2.620.412
---------------	--------------------	--------------------

Verleende waarborgen	€ 0	€ 0
Verleende garantstellingen	€ 0	€ 0

3.3 Toelichting balans

Vaste activa

Materiële vaste activa

Investerings met een economisch nut

De boekwaarde vertoont het navolgende verloop:

Boekwaarde per 31 december 2016	
Ondergrond afvalverwerkinginrichting	€ 544.537
Overige vaste activa	
Balans per 31 december 2016	€ 544.537

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

De deelneming in de ARN B.V., gevestigd te Beuningen bedraagt per balansdatum 37,5% van het geplaatste aandelenkapitaal. De deelneming wordt gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs. Het zichtbaar eigen vermogen per 31 december 2015 bedroeg € 17.080.897. Het cijfer voor 2016 is nog niet bekend en zal bij de behandeling van de rekening van ARN B.V. tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ARN B.V. medio mei 2017 bekend zijn.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd van < 1 jaar

Vorderingen op openbare lichamen

Uitzettingen in Rijk's schatkist

Met ingang van december 2013 is de MARN verplicht te "schatkistbankieren". Op basis van de ministeriële begrotingsrichtlijn dient men uit te gaan van een drempelbedrag dat gelijk staat aan 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000. De MARN heeft een drempelbedrag aangevraagd van € 400.000 welk bedrag is geaccordeerd. Dat alles leidt ertoe dat MARN over een bepaalde periode (maand) niet meer dan € 400.000 op de reguliere rekening mag hebben staan. Dit bedrag is op € 400.000 gesteld gelet op het voorkomen van uitkeringen van de gerealiseerde exploitatiesaldi. De bedragen boven het drempelbedrag worden overgemaakt op een daartoe speciaal geopende rekening bij het ministerie van Financiën.

Uitzettingen in Rijk's schatkist	€ 183.276
Balans per 31 december 2016	€ 183.276

Schatkistbankieren	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Drempelbedrag	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten Rijk's schatkist aangehouden	€ 159.473	€ 261.493	€ 279.763	€ 86.001
Ruimte onder drempelbedrag	€ 240.527	€ 138.507	€ 120.237	€ 313.999
Overschrijding	€ -	€ -	€ -	€ -

Overige vorderingen

De vorderingen hieronder vermeld worden in 2017 verrekend.

Debiteurensaldo	€ 200.582
Transitorische activa: vooruitbetaalde verzekeringspremie 2017	€ 250
Balans per 31 december 2016	€ 200.832

Liquide middelen

Bank

Het betreft hier het saldo van de enige rekening-courant van de MARN bij de ING. Dit saldo stemt overeen met het desbetreffende bankafschrift.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Algemene reserve per 1 januari 2016	€	-
Toevoegen/onttrekkingen	€	-
Algemene reserve per 31 december 2016	€	-

Door het Algemeen Bestuur is besloten geen weerstandsvermogen te hanteren anders dan de post Onvoorzien van € 10.000.

Bestemmingsreserve per 1 januari 2016	€	120.181
Af: besteed 2016	€	80.038
Bij: toegevoegd 2016	€	26.422
Balans per 31 december 2016	€	66.565

Van de bestemmingsreserve is € 11.926 besteed aan het Klimaatprogramma. De bedragen voor de deelaflissing BNG lening ad € 59.082 en Bodemprogramma ad € 9.030 zijn onttrokken. Conform besluit van het Dagelijks Bestuur d.d. 8 december 2016 is voor het Klimaatprogramma € 26.422 toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

Resteert van de bestemmingsreserve per 31 december 2016:

- Klimaatprogramma € 66.565

Gerealiseerd resultaat per 1 januari 2016	€	421.232
Onttrekking bestemmingsreserve	€	59.082
Bestemd en uitgekeerd aan gemeenten	€	480.314-
Gerealiseerd resultaat 2016	€	450.670
Nog te bestemmen	€	450.670

Het gerealiseerd resultaat over 2015 is door het Algemeen Bestuur bestemd tot uitkering bij de vaststelling van de jaarrekening 2015. Tevens is door het Algemeen Bestuur besloten de reserve voor de deelaflissing BNG ad € 59.082 te laten vrijvallen en deze gelijktijdig met het rekeningresultaat 2015 uit te keren. Dit totaal bedrag is in twee delen uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. Het gerealiseerd resultaat over 2016 dient nog door het Algemeen Bestuur te worden bestemd.

Kasgeldlening

Balans per 31 december 2015	€	2.000.000
Af: aflossingen 2016	€	-
Balans per 31 december 2016	€	2.000.000

Viottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd van < 1 jaar

Overige schulden

Crediteuren	€	55
Omzetbelasting	€	45.240
Transitorische passiva	€	79.221
Balans per 31 december 2016	€	124.516

Deze posten worden begin 2017 verrekend.

Overlopende passiva

Rente leningen o/g	€	2.028
Balans per 31 december 2016	€	2.028

Niet uit balans blijkende rechten en verplichtingen

Er is geen sprake van niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum met een materiële impact op de jaarrekening 2016.

3.4 Overzicht van baten en lasten

LASTEN

Omschrijving	werkelijke lasten dienstjaar 2016		gewijzigde geraamde lasten dienstjaar 2016		werkelijke lasten dienstjaar 2015	
Bestuur						
Personeel	€	31.652	€	32.000	€	64.248
Overige goederen en diensten	€	48.619	€	63.500	€	20.537
Totaal product Bestuur	€	80.271	€	95.500	€	84.785
Afvalverwerking						
Rente	€	4.050	€	7.000	€	5.366
Vereveningsbijdrage transportkosten	€	56.723	€	56.723	€	56.723
Totaal product Afvalverwerking	€	60.773	€	63.723	€	62.089
Netwerkondersteuning						
Regionale projecten	€	114.600	€	100.000	€	100.000
Klimaatprogramma	€	35.926			€	45.000
Milieu-educatie					€	4.860
Taakoverdracht handhaving					€	50.000
Totaal product Netwerkondersteuning	€	150.526	€	100.000	€	199.860
Onvoorzien	€	7.811	€	10.000	€	8.557
Totale lasten	€	299.380	€	269.223	€	355.291
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten	€	456.136	€	463.000	€	396.232
Toevoegingen bestemmingsreserve	€	28.422				
Onttrekking bestemmingsreserve	€	80.038			€	25.000
Reeds bestemd en uitgekeerd	€	59.082				
Gerealiseerd resultaat	€	450.670	€	463.000	€	421.232
Totalen	€	755.517	€	732.223	€	751.523

BATEN

Omschrijving	werkelijke baten dienstjaar 2016	gewijzigde geraamde baten dienstjaar 2016	werkelijke baten dienstjaar 2015
Bestuur			
Rente	€ -	€ 500	€ 6
Totaal Bestuur	€ -	€ 500	€ 6
Afvalverwerking			
Huren en pachten	€ 674.794	€ 675.000	€ 674.794
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ 56.723
Totaal Afvalverwerking	€ 731.517	€ 731.723	€ 731.517
Netwerkondersteuning			
Regionale projecten (klimaat)	€ 24.000	€ -	€ 20.000
Totaal Netwerkondersteuning	€ 24.000	€ -	€ 20.000
Totaal	€ 755.517	€ 732.223	€ 751.523

3.5 Toelichting overzicht van baten en lasten

De lasten en baten worden verantwoord conform het "Baten- en lastenstelsel" dat inhoudt dat de baten en lasten worden verantwoord in het jaar waarop deze betrekking hebben. Voor een toelichting wordt verwezen naar de diverse onderstaande posten, met name waar het verschillen betreft tussen het begrote en het feitelijk gerealiseerde bedrag.

REKENING 2016	Totaal	Bestuur	Afvalverwerking	Netwerkkondersteuning	Onvoorzien
LASTEN					
1. Personeel	31.652	31.652			
2. Overige goederen en diensten	48.619	48.619			
3. Rente	4.050		4.050		
4. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723		
5. Projectkosten	114.600			114.600	
6. Klimaatprogramma	35.926			35.926	
7. Onvoorzien	7.811				7.811
Totaal Lasten	289.380	80.271	60.773	150.526	7.811
BATEN					
1. Huren en pachten	674.794		674.794		
2. Rente	0	0			
3. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723		
4. Projecten	24.000			24.000	
Totaal Baten	755.517	0	731.517	24.000	0
Exploitatiesaldo	466.136	-80.271	670.744	-126.526	-7.811

BEGROTING 2016	Totaal	Bestuur	Afvalverwerking	Netwerkkondersteuning	Onvoorzien
LASTEN					
1. Personeel	32.000	32.000			
2. Overige goederen en diensten	63.500	63.500			
3. Regionale projecten	100.000			100.000	
4. Klimaatprogramma	0			0	
5. Rente	7.000		7.000		
6. Onvoorzien	10.000				10.000
7. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723		
Totaal Lasten	269.223	95.500	63.723	100.000	10.000
BATEN					
1. Huren en pachten	675.000		675.000		
2. Rente	500	500			
3. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723		
4. Externe Veiligheid	0			0	
Totaal Baten	732.223	500	731.723	0	0
Exploitatiesaldo	463.000	-95.000	688.000	-100.000	-10.000

Overige goederen en diensten

Deze post kan voor een aantal onderdelen nader worden uitgesplitst.

Overige goederen en diensten	Rekening 2016	Begroting 2016
Kostenpost	Bedrag	Bedrag
Juridische adviezen	€ 36.648	€ 50.000
Accountantskosten	€ 8.250	€ 8.500
Bureaunkosten	€ 270	€ 500
Vergader- representatiekosten	€ 215	€ 300
Diverse kosten	€ 462	€ 500
Administratie	€ 870	€ 1.000
Telefoon/internet en postverzorging	€ 923	€ 1.600
Verzekeringen	€ 249	€ 500
Bankkosten	€ 525	€ 450
Onverrekenbare BTW	€ 207	€ 150
Totaal	€ 48.619	€ 63.500

De kosten worden geheel toebedeeld aan het product Bestuur.

3.5.1 Bestuur

1. Kosten personeel

Het betreft salariskosten van gedetacheerd personeel toegedeeld aan het product Bestuur.

In onderstaande tabel zijn de bedragen van de begroting en de rekening weergegeven:

	Rekening 2016	Begroting 2016
Kosten personeel secretariaat	€ 31.652	€ 32.000

2. Overige goederen en diensten

Het betreft hier het deel van de kosten gemoeid met Overige goederen en diensten dat toebedeeld is aan het product Bestuur.

	Rekening 2016	Begroting 2016
Kosten overige goederen en diensten	€ 48.619	€ 63.500

3. Rente ING-bank Het bedrag bestaat uit ontvangen rente op de rekening courant bij de ING en het schatkistbankieren.

	Rekening 2016	Begroting 2016
Rente	€ -	€ 500

3.5.2 Product Afvalverwerking

1. Rente leningen O/G

De rentelasten met betrekking tot de leningen O/G.

	Rekening 2016	Begroting 2016
Rente leningen BNG	€ 4.050	€ 7.000

2. Vereveningsbijdrage transportkosten

Ingevolge artikel 26 de leden 2 en 3 van de MARN dient het Algemeen Bestuur de bedragen vast te stellen, die worden uitgekeerd of dienen te worden betaald door of aan het vereveningsfonds. Het Algemeen Bestuur heeft in de vergadering van 27 juni 2016 de bedragen die uitbetaald zijn over 2015 vastgesteld zoals onder weergegeven. Voor de ontvangen bijdragen zie onder 5.

De uitbetaalde bedragen zijn als volgt samengesteld:

Druten	€	6.507
Heumen	€	476
Berg en Dal	€	30.005
West Maas en Waal	€	16.529
Mook en Middelaar	€	3.206
Totaal	€	56.723

3. Huren en Pachten

Betreft aan de ARN B.V. ten behoeve van de stortplaats en de afvalverwerkingsinrichting ter beschikking gestelde grond.

	Rekening 2016	Begroting 2016
Huren en pachten	€ 674.794	€ 675.000

4. Vereveningsbijdrage transportkosten

De ontvangen bedragen zijn als volgt samengesteld:

Beuningen	€	13.860
Nijmegen	€	38.716
Wijchen	€	4.147
Totaal	€	56.723

3.5.3 Netwerkondersteuning

Projecten

De MARN kent een vast bedrag voor projecten. De verdeling van deze post is gebaseerd op een vast bedrag per deelnemer (€ 7.000) met daarboven een bedrag per inwoner. Het budget is voor 2016 als volgt verdeeld:

Bedragen 2016

	Inwonertal	Basis	Bedrag o.b.v. Inw.tal	Totaal
Beuningen	25.282	€ 7.000	€ 3.343	€ 10.343
Druten	18.294	€ 7.000	€ 2.419	€ 9.419
Berg en Dal	34.450	€ 7.000	€ 4.556	€ 11.556
Heumen	16.434	€ 7.000	€ 2.173	€ 9.173
Mook en Middelaar	7.762	€ 7.000	€ 1.026	€ 8.026
Nijmegen	171.281	€ 7.000	€ 22.651	€ 29.652
West Maas en Waal	18.425	€ 7.000	€ 2.437	€ 9.437
Wijchen	40.786	€ 7.000	€ 5.394	€ 12.394
Totaal	332.714	€ 56.000	€ 44.000	€ 100.000

Van dit budget wordt door de deelnemers aangegeven aan welke projecten men wenst deel te nemen. Resteert een budget voor een deelnemer dan wordt dit aan de deelnemer uitgekeerd.

1. Projectenbudget

De kosten voor de diverse projecten bedragen:

Onderzoek naar verbetering textielinzameling	€	9.800
Duurzame warmte particulieren	€	19.950
Zonatlas	€	9.825
Uit te keren saldo projectbudget	€	60.425
Circulaire economie in de afvalketen	€	14.600
Totaal	€	114.600

2. Klimaatprogramma

Duurzame scholen	€	2.204
Verduurzamen bedrijventerreinen	€	9.722
Vergroening energie inkoop	€	24.000
Totaal	€	35.926

3. Onvoorzien

De post onvoorzien is voor het jaar 2016 deels gebruikt. Het betreft een tweetal posten die bij het opstellen van de begroting niet waren voorzien.

	Rekening 2016	Begroting 2016
Kunststofsortering	€ 1.491	
Milieu educatie	€ 6.320	
Totaal	€ 7.811	€ 10.000

4. Klimaat projecten

Hieronder is verantwoord de bijdrage die is ontvangen voor het project Vergroening energie inkoop:

Bijdragen gemeenten Vergroening Energie inkoop	€	24.000
	€	24.000

3.5.4 Analyse begrotingsrechtmatigheid

Uit het overzicht van baten en lasten wordt duidelijk dat de totale lasten in 2016 € 299.000 bedroegen tegen een begroot bedrag van € 269.000.

	Rekening 2016	Begroting 2016	Vershil
LASTEN			
1. Personeel	31.652	32.000	-348
2. Overige goederen en diensten	48.619	63.500	-14.881
3. Rente	4.050	7.000	-2.950
4. Vereveningsbijdrage	56.723	56.723	0
5. Projectkosten	114.600	100.000	14.600
6. Klimaatprogramma	35.926	0	35.926
7. Onvoorzien	7.811	10.000	-2.189
Totaal Lasten	299.380	269.223	30.157
BATEN			
1. Huren en pachten	674.794	675.000	206
2. Rente	0	500	500
3. Vereveningsbijdrage	56.723	56.723	0
4. Projecten	24.000	0	-24.000
Totaal Baten	755.517	732.223	-23.294
Exploitatiesaldo	456.136	463.000	6.864

Lasten

Ad 5

De overschrijding is te verklaren door de niet geraamde bijdrage aan de Stuurgroep Circulaire Economie, maar is niet onrechtmatig omdat dit nadeel tegen voordeel op de post overige goederen en diensten wegvalt.

Ad 6

De projecten uit het Klimaatprogramma worden volledig gedekt uit baten en het gebruik van de bestemmingsreserve en daardoor geen sprake van onrechtmatigheid.

3.5.5 Analyse onvoorzien

Hiervan is gebruik gemaakt gedurende 2016 waarbij verwezen wordt naar paragraaf 3.5.3. sub 3.

3.5.6 Analyse overzicht van baten en lasten

Algemeen

Uit het overzicht van baten en lasten wordt duidelijk dat een aantal posten wat lager resp. hoger hebben uitgepakt dan aanvankelijk begroot.

Lasten

	Rekening 2016	Begroting 2016	Vershil
Product Bestuur	80.271	95.500	-15.229
Product Afvalverwerking	60.773	63.723	-2.950
Product Netwerkondersteuning	150.526	100.000	50.526
Onvoorzien	7.811	10.000	-2.189

Product Bestuur

Het verschil is verklaren door lagere uitgaven voor (Juridische) Adviezen dan geraamd.

Product Netwerkondersteuning

Dit bedrag ligt hoger door de uitgaven van het Klimaatprogramma, die gedekt zijn uit de bestemmingsreserve en de baten, en door de uitgaven voor de Stuurgroep Circulaire Economie.

Onvoorzien

Hiervan is in 2016 gebruik gemaakt voor adviezen die niet waren voorzien.

Baten

	Rekening 2016	Begroting 2016	Vershil
Product Bestuur	0	500	-500
Product Afvalverwerking	731.517	731.723	-206
Product Netwerkondersteuning	24.000	0	24.000
Onvoorzien	0	0	0

Product Bestuur

Het bedrag is lager omdat door het schatkistbankieren de MARN rente-inkomsten op de rekening courant mist.

Product Netwerkondersteuning

Het bedrag zijn inkomsten uit de bijdragen van gemeenten voor de vergroening van de energie inkoop die bij het opstellen van de begroting niet waren voorzien.

3.5.7 Wet normering topinkomens

De Wet normering topinkomens (WNT) is van toepassing op de MARN. Op grond van de WNT moet de MARN een aantal zaken publiceren bij de jaarrekening. Dit betreft onder meer wie topfunctionarissen zijn in de zin van de WNT. Op basis van de WNT kwalificeren het Algemeen Bestuur (inclusief Dagelijks Bestuur en voorzitter) zich als topfunctionaris van MARN, naast de secretaris van de MARN.

Bij de MARN ontvangen de bestuurders geen bezoldiging. De secretaris wel maar dat salaris valt binnen de bezoldigingsstructuur, die gebaseerd is op de CAR – UWO. Deze bezoldiging komt niet boven het maximumbedrag uit noch zijn er door de MARN beëindigingsuitkeringen gedaan aan topfunctionarissen. De GR MARN kent geen toezichthouders (RvC/RvT) zoals in de WNT omschreven.

De secretaris is per 1 maart 2016 uit dienst getreden bij de gemeente Nijmegen en in dienst getreden van de ODRN. Bij de MARN heeft in 2016 geen doorbetaling van salaris plaatsgehad noch zijn in 2016 afspraken gemaakt met betrekking tot non-activiteitsregelingen. Op basis van het voorgaande, en rekening houdend met de bepalingen in de WNT, gelden geen overgangsregelingen en termijnen voor topfunctionarissen bij MARN.

De MARN kent geen bonussen en andere variabele beloningen en heeft die in 2016 dan ook niet gedaan aan topfunctionarissen. Aangezien er geen betalingen zijn gedaan aan bonussen zijn er ook geen onverschuldigde betalingen ingevolge de WNT gedaan bij de MARN en zijn er geen acties door de MARN hoeven te worden ondernomen om de bedragen aan onverschuldigde betalingen terug te vorderen van de topfunctionaris.

Op basis van de WNT dient de MARN van de topfunctionaris ook al worden de normen niet overschreden toch enkele gegevens te publiceren. Voor wat de MARN betreft kwalificeren alleen de bestuursleden en de secretaris zich als zodanig. Onderstaand zijn de door de WNT vereiste gegevens weergegeven:

a	b-1	b	c	d	e	f	g	h	i
Dhr. J.G.M. Thijssen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid/ voorzitter	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Dhr. G. C.M. Van Elk	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Dhr. H.A.M. Van den Berg	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Dhr. P. de Klein	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Dhr. P. Baneke	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Mw. A.J.M. Schaap	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Mw. R. Helmer	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Dhr. T. de Vree	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Dhr. G. Schulkes	€ 28.396	€ 28.183	€ 0	€ 0	Secretaris	12 maanden 0,3 fls	n.v.t.	Secretaris	n.v.t.

Verklaring van de letters:

- a. de naam
- b-1 de beloning 2015
- b. de beloning 2016
- c. de belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen
- d. de voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn (pensioenpremies)
- e. de functie
- f. de duur en omvang van het dienstverband in het boekjaar
- g. de in het boekjaar verrichte uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband
- h. de naam en functie die tijdens het dienstverband zijn bekleed
- i. het jaar waarin het dienstverband is beëindigd

3.6 Overige gegevens

3.6.1. Gebeurtenissen na balansdatum

Er is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum met een materiële impact op de jaarrekening 2016

3.6.2. Ledenlijst Algemeen en Dagelijks Bestuur 2016

Dhr. P. Baneke	Gemeente Mook en Middelaar
Dhr. H.A.M. van den Berg	Gemeente Heumen
Dhr. G.C.M. van Elk (DB-lid)	Gemeente Druten
Mw. R. Helmer (DB-lid, vice voorzitter)	Gemeente Nijmegen
Dhr. P. de Klein	Gemeente Beuningen
Mw. A.J.M. Schaap (DB-lid)	Gemeente Wijchen
Dhr. J.G.M. Thijssen (DB lid, voorzitter)	Gemeente Berg en Dal
Dhr. T. de Vree	Gemeente West Maas en Waal

Alle bestuursleden hebben gedurende geheel 2016 zitting gehad in het bestuur van de MARN

3.6.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking
Regio Nijmegen te Nijmegen

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2016

Ons oordeel

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016 van gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen te Nijmegen gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva van gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen op 31 december 2016 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
- Zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het normenkader.

De jaarrekening bestaat uit:

- De balans per 31 december 2016.
- Het overzicht van baten en lasten over 2016.
- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) het door het algemeen bestuur op 24 november 2016 vastgestelde Normenkader 2016 en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2016. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2.994, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves bedraagt, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2016.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 7.500 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- De programmaverantwoording, waaronder de paragrafen
- Overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is zoals bedoeld in artikel 213 lid 3 sub d Gemeentewet en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de voor de gemeenschappelijke regeling van toepassing zijnde vereisten in de Gemeentewet en aan de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado en het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- **Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.** Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.

- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Arnhem, 23 maart 2017

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. M. Knip RA

**Gemeenschappelijke Regeling Milieusamenwerking
Afvalverwerking Regio Nijmegen
Accountantsverslag 2016**

27 maart 2017

Aan het algemeen bestuur van
Gemeenschappelijke Regeling
Milieusamenwerking Afvalverwerking
Regio Nijmegen
Postbus 1029
6501 BA NIJMEGEN

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag over het boekjaar 2016. Daarin zijn onze belangrijkste controlebevindingen samengevat. De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen (hierna GR MARN). In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2016 gecontroleerd.

Onderwerp:
Accountantsverslag 2016

Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten die hieruit naar voren komen een goede basis vormen voor ons oordeel ten aanzien van de jaarrekening 2016 van GR MARN.

Datum:
27 maart 2017

Wij maken u erop attent dat voor dit accountantsverslag een beperkte verspreidingskring geldt. Het accountantsverslag is uitsluitend bestemd voor algemeen bestuur en het dagelijks bestuur van GR MARN.

Kenmerk:
3114488590/2017.013348/RH

Vertrouwende u hiermede van dienst te zijn, verblijven wij,

met vriendelijke groet,

Deloitte Accountants B.V.

drs. M. Knip RA

Inhoudsopgave

Contact

De volgende personen kunnen bij vragen gecontacteerd worden met betrekking tot dit accountantsverslag:

drs. Marcel Knip RA
Auditpartner
Deloitte Accountants B.V.
Tel: 06 1100 2361
MKnip@deloitte.nl

Marnix van de Visch RA MSc
Auditmanager
Deloitte Accountants B.V.
Tel: 06 2025 2005
MVandevisch@deloitte.nl

1. <u>Managementsamenvatting</u>	3
2. <u>Bevindingen jaarrekening 2016</u>	6
3. <u>Financiële analyse</u>	10
4. <u>Overige onderwerpen</u>	13
<u>Bijlagen</u>	16

1. Managementsamenvatting

Leeswijzer

De bevindingen inzake de jaarrekening 2016 zijn opgenomen in hoofdstuk 2, de financiële analyse is opgenomen in hoofdstuk 3 en de overige onderwerpen in het 4e hoofdstuk

De controle voor 2016 is uitgevoerd

Wij hebben onze controle van de jaarrekening 2016 van GR MARN uitgevoerd en hebben d.d. 23 maart 2017 een goedkeurende controleverklaring afgegeven.

Reikwijdte van de controle

Met de opdrachtbevestiging van 6 januari 2017 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2016. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging. Daarnaast zijn het Besluit accountantscontrole decentrale overheden en uw controleverordening op grond van artikel 213 van de Gemeentewet.

Tijdens de uitvoering van de oorspronkelijke controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2016 voldoende voor de doelstelling van onze controle. Een samenvatting van de reikwijdte van de controle voor 2016 is opgenomen in *bijlage C*.

Overzicht goedkeurings-toleranties en geïdentificeerde fouten en onzekerheden

Wij hebben met inachtneming van de door u vastgestelde toleranties de controle uitgevoerd:

Goedkeuringstoleranties			
Fouten	1% van het totaal van de lasten		€ 2.994
Onzekerheden	3% van het totaal van de lasten		€ 8.982
Rapportagetoleranties			
De rapportagetoleranties voor fouten en onzekerheden zijn vastgesteld op € 7.500.			

1. Managementsamenvatting

Leeswijzer

De bevindingen inzake de jaarrekening 2016 zijn opgenomen in hoofdstuk 2, de financiële analyse is opgenomen in hoofdstuk 3 en de overige onderwerpen in het 4^e hoofdstuk

Het (verplichte) overzicht van de gecorrigeerde en niet-gecorrigeerde fouten treft u aan in **bijlage A1** en **bijlage A2**. Tevens is er geen sprake van in het kader van onze oordeelsvorming relevante onzekerheden aangaande getrouwheid en rechtmatigheid (**bijlage A3** en **A4**).

Strekking controleverklaring

Wij hebben bij de jaarrekening 2016 voor zowel de getrouwheid als rechtmatigheid een goedkeurend oordeel afgegeven. Onze verklaring is gedateerd op 23 maart 2017.

Bevindingen controle jaarrekening 2016

Belangrijkste bevindingen ten aanzien van de jaarrekening 2016 zijn:

- De jaarverslaggeving voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften (Bbv).
- We hebben geen rechtmatigheidsfouten geconstateerd.
- Er is geen sprake van begrotingsonrechtmatigheden met invloed op de strekking van de controleverklaring.
- Het gerealiseerd resultaat over 2016 komt uit op € 450.670.
- Het weerstandsvermogen voldoet aan de door u gestelde minimumeisen.
- De bezoldigingen over 2016 van GR MARN zijn niet strijdig met de WNT en de jaarrekening 2016 van de GR MARN voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Zie **pagina 6 tot en met 9**.

Interne financiële beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij een controle uitgevoerd die is gericht op de opzet en het bestaan van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens. Op basis van onze werkzaamheden zijn wij van mening dat de administratieve organisatie en interne beheersingsmaatregelen in het kader van een betrouwbare jaarrekening en financiële rechtmatigheidsverantwoording toereikend zijn voor de accountantscontrole. Dit is in lijn met de conclusie van vorig jaar.

Zie **pagina 13**.

1. Managementsamenvatting

Leeswijzer

De bevindingen inzake de jaarrekening 2016 zijn opgenomen in hoofdstuk 2, de financiële analyse is opgenomen in hoofdstuk 3 en de overige onderwerpen in het 4^e hoofdstuk

Evaluatie van de belangrijkste inschattingen van het management

Significante schattingsposten zijn in de jaarrekening 2016 niet aanwezig. Wij zijn van mening dat de aannames en oordelen, die het management heeft toegepast, redelijk zijn en consistent worden gebruikt.

Zie *pagina 11*.

Onafhankelijkheid is gewaarborgd

Deloitte Accountants B.V. is onafhankelijk van GR MARN en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels en het beleid ten aanzien van onafhankelijkheid.

Ons zijn geen relaties bekend tussen Deloitte Accountants B.V. en haar zuster- en/of dochterondernemingen of de member firms van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en hun respectieve zuster- en/of dochterondernemingen en de organisatie, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. *Bijlage B* bevat een nadere uiteenzetting van onze onafhankelijkheid.

Overige onderwerpen

In het hoofdstuk overige onderwerpen gaan wij onder andere in op de bevestiging van het management, fraude en frauderisicoanalyse.

Zie *pagina 12 tot en met 15*.

Hoofdstuk 2

Bevindingen jaarrekening 2016

1. Verslaggeving (BBV)	7
2. Rechtmatigheid	7
3. Begrotingsrechtmatigheid	8
4. Wet Normering Topinkomens (WNT)	9

2. Bevindingen jaarrekening 2016

Kwaliteit verslaggeving voldoet aan de voorschriften (Bbv)

1. Verslaggeving (BBV)

De jaarstukken 2016 bestaan uit:

- Het jaarverslag 2016 (programmamaverantwoordingen en verplichte paragrafen)
- De jaarrekening 2016 (balans en overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichtingen)

In het jaarverslag, onderdeel programmamaverantwoording, dient informatie opgenomen te worden over: wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost? De programmamaverantwoordingen vormen samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen en risicobeheersing, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag. Beide onderdelen vallen niet (expliciet) onder de controle van de jaarrekening. Primair object van de accountantscontrole (op grond van artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening (de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting).

De inhoud van het jaarverslag (programmamaverantwoording en paragrafen) hebben wij 'marginaal getoetst'. Deze toetsing blijft beperkt tot het signaleren van mogelijke tegenstrijdigheden tussen het jaarverslag en de jaarrekening. De accountantscontrole omvat daarom geen oordeel over de inhoudelijke juistheid en volledigheid van de informatie-verstreking opgenomen in de programmamaverantwoording en de verplichte paragrafen.

Bij onze controle hebben wij geen tegenstrijdigheden tussen het jaarverslag en de jaarrekening geconstateerd. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn goed met elkaar verenigbaar, waarbij de wettelijke verslagleggingsregels (Bbv) in voldoende mate zijn nageleefd.

Er is rechtmatig gehandeld

2. Rechtmatigheid

Op basis van onze controlewerkzaamheden hebben wij geconcludeerd dat alle financieel relevante aspecten van wetgeving en verordeningen, zoals opgenomen in uw normenkader, door het dagelijks bestuur worden nageleefd en dat de baten en lasten over 2016 alsmede de balansmutaties in 2016 tot stand zijn gekomen in overeenstemming met interne en externe wet- en regelgeving.

2. Bevindingen jaarrekening 2016

Er is geen sprake van begrotingsonrechtmatigheid

3. Begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2016, toetsen wij de begrotingsrechtmatigheid. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de gemeenschappelijke regeling zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan het algemeen bestuur, zodat dit tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan het algemeen bestuur van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van het algemeen bestuur.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota 2016 van de Commissie BBV. Het overschrijden van de begroting is in de basis altijd onrechtmatig, maar hoeft niet in alle gevallen te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Essentieel is dat het algemeen bestuur nadere regels kan stellen wanneer kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (1), kostenoverschrijdingen passend binnen het beleid (2) en kostenoverschrijdingen bij openeinderregelingen (3) moeten meewegen bij het oordeel van de accountant. In die gevallen dat het algemeen bestuur geen nader beleid stelt, geldt het uitgangspunt dat deze kostenoverschrijdingen door de accountant niet worden betrokken bij de beslissing of al dan niet een goedkeurende controleverklaring kan worden afgegeven.

Deze kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen. In de toelichting (per programma) op de baten en lasten 2016 is een analyse van begrotingsafwijkingen opgenomen. Hiermee legt uw gemeenschappelijke regeling op een adequate wijze verantwoording af over de rechtmatigheid van de lasten over 2016. Daarnaast moet de accountant in het accountantsverslag deze kostenoverschrijdingen, waarvan het dagelijks bestuur in de jaarrekening moet aangeven dat ze nog dienen te worden geautoriseerd, aan de orde stellen. Extra lasten die worden gemaakt omdat extra opbrengsten daarvoor de ruimte bieden terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten en waarbij het algemeen bestuur nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig.

In totaal heeft uw gemeenschappelijke regeling € 299.380 aan lasten begroot (na wijziging), tegenover € 269.223 aan werkelijke lasten in 2016. Dit is in totaal een overschrijding van € 30.157. Aan baten had uw gemeenschappelijke regeling een bedrag van € 732.223 begroot (na wijziging), tegenover € 755.517 aan werkelijke baten in 2016. In totaal gaat het om een hogere realisatie aan baten van € 23.294.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen per programma. Bij GR MARN is een begrotingsoverschrijding op de lasten te constateren. Deze is in te delen in de op de volgende pagina opgenomen categorie zoals genoemd in de Kadernota Rechtmatigheid.

2. Bevindingen jaarrekening 2016

Lastenoverschrijding programma	Begrotingsafwijking	Onrechtmatig, telt niet mee in het oordeel	Onrechtmatig, telt wel mee in het oordeel
Programma	Past binnen het bestaande beleid en wordt met name veroorzaakt door de uitvoering van het klimaatprogramma. Hier staan hogere baten tegenover.	V	

Wij verwijzen voor een inhoudelijke analyse van deze overschrijding naar de analyse begrotingsrechtmatigheid zoals opgenomen in de toelichting op de baten en lasten. De geconstateerde kostenoverschrijding die formeel als onrechtmatig worden aangemerkt hebben – gezien het feit dat het binnen het bestaande beleid en de bedrijfsuitoefening past – geen gevolgen voor de strekking van de controleverklaring.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Naleving en publicatie ingevolge de Wet Normering Topinkomens (WNT) voldoet aan de gestelde normen en eisen.

4. Wet Normering Topinkomens

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechte(n) in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen. Voor gemeenschappelijke regelingen geldt dat de leden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur als topfunctionarissen worden aangemerkt. De algemene maximale bezoldiging voor een topfunctionaris bedraagt voor 2016 maximaal niet meer bedragen dan € 179.000 per jaar. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de instelling. Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de topfunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling. Gebeurt dit niet, dan is Deloitte als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2016 van GR MARN niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2016 van GR MARN voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Hoofdstuk 3

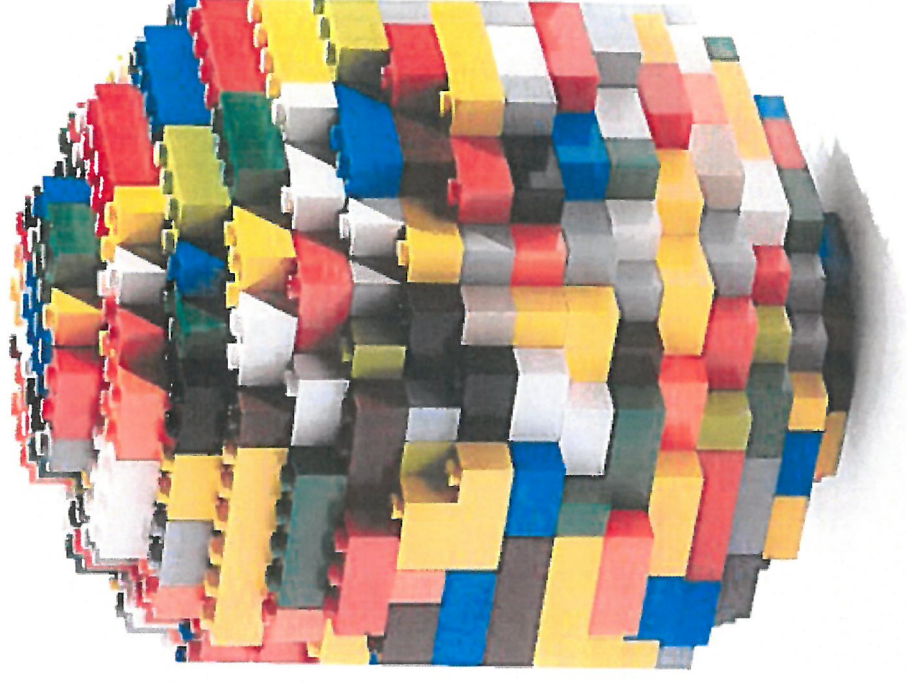
Financiële analyse

1. Weerstandsvermogen
2. Gerealiseerd resultaat
3. Schattingen in de jaarrekening

11

11

11

3. Financiële analyse

Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen voldoet aan de interne streefwaarde.

1. Weerstandsvermogen

De stand van het eigen vermogen bedraagt per 31 december 2016, inclusief het nog te bestemmen rekeningsresultaat 2016, € 517.235 (ultimo 2015: € 541.413). Het verloop en de samenstelling van het eigen vermogen is in de jaarrekening duidelijk toegelicht. Per balansdatum is cf. beleid van GR MARN geen algemene reserve aanwezig.

Nog te bestemmen resultaat

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten 2016 is € 450.670.

Bestuur neemt over de bestemming hiervan een besluit in 2017

2. Gerealiseerd resultaat

In 2016 is een totaal saldo van baten en lasten (voorheen resultaat voor bestemming) gerealiseerd van voordelig € 456.136 (2015: voordelig € 396.232).

Ten opzichte van het begrote saldo van baten en lasten van € 463.000 is een negatieve afwijking te constateren van afgerond € 7.000. Dit komt door diverse geringe afwijkingen. Voor een gedetailleerd inzicht in de afwijkingen die aan de daling van het rekeningresultaat ten grondslag liggen, verwijzen wij u naar de toelichting op het overzicht baten en lasten van de jaarrekening 2016.

Het gerealiseerde resultaat over 2016 bedraagt € 450.670 en is in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv) afzonderlijk opgenomen in de balans als nog te bestemmen resultaat. Hierover neemt u in 2017 een besluit.

Schattingsposten

De toegepaste inschattingen zijn redelijk worden consistent toegepast.

3. Schattingen in de jaarrekening

De jaarrekening van GR MARN bevat diverse niet-significante schattingsposten (o.a. waardering activa, waardering debiteuren). Wij hebben voor deze schattingen het proces beoordeeld waarmee het management schattingsposten ontwikkelt en wij hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent worden gebruikt.

Hoofdstuk 4

Overige onderwerpen

1. Interne beheersing	13
2. Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving	13
3. Bevestiging van het management	14
4. Geen meningsverschil	14
5. Grondslagen van de jaarrekening	14
6. Frauderisicoanalyse en fraudebeheersing	15
7. Geen vermoedens of signalen van fraude	15

4. Overige onderwerpen

Interne beheersing

GR MARN heeft de basis op orde, voor zover relevant voor onze jaarrekeningcontrole. Hiermee bedoelen wij dat het systeem van administratieve organisatie en interne controle bijdraagt aan de totstandkoming van een adequate jaarrekening(controle) 2016. Ook bedoelen wij hiermee dat GR MARN de belangrijke financiële risico's beheerst.

1. Interne beheersing

Wij hebben tijdens onze controle de procesrisico's onderzocht, waarbij wij ons primair hebben gericht op de opzet en het bestaan van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

Het fundament van het getrouwe beeld van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties is dat de bedrijfsvoering en de planning & control cyclus in de bestaande omgeving op orde is. GR MARN dient de maatregelen van interne beheersing (AO/IB) dusdanig te hebben ingericht dat de verstrekte informatie voldoende betrouwbaar is en dat handelingen rechtmatig zijn verricht.

Op basis van onze werkzaamheden zijn wij van mening dat de administratieve organisatie en interne beheersmaatregelen in het kader van een betrouwbare jaarrekening en financiële rechtmatigheidsverantwoording toereikend zijn voor de accountantscontrole. Dit is in lijn met de conclusie van vorig jaar.

2. Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiserings-omgeving

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daarentrent raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij terzake geen volledigheid pretenderen.

In overeenstemming met artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek delen wij u mee dat bij de controle van de jaarrekening geen zaken betreffende de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken.

4. Overige onderwerpen

Wij hebben de bevestiging van de jaarrekening ontvangen

3. Bevestiging van het bestuur

Wij ontvangen van het bestuur ter confirmatie van haar verantwoordelijkheden inzake financiële verslaggeving een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening.

4. Geen meningsverschil met dagelijks bestuur of directie of beperking in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle.

Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controle-opdracht door het management en de medewerkers van GR MARN de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

5. Grondslagen van de jaarrekening adequaat toegelicht in de jaarrekening

Significante verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en baten en lasten van uw organisatie. Daarnaast vereisen zij van het dagelijks bestuur het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeenschappelijke regeling zijn uiteengezet in de paragraaf grondslagen van resultaatbepaling en waardering in de jaarrekening 2016. In 2016 hebben zich geen wijzigingen van materieel belang voorgedaan in toegepaste verslaggevingsgrondslagen, die een aanzienlijke invloed hebben gehad op de baten en lasten of de financiële positie van uw gemeenschappelijke regeling.

Wij hebben het door het dagelijks bestuur toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingsonderdelen geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Indien nodig, hebben wij specialisten betrokken bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving. Wij zijn van mening dat de verslaggevings-onderdelen en de toegepaste inschattingen reëel zijn en consistent worden gebruikt.

4. Overige onderwerpen

Frauderisicoanalyse

GR MARN heeft geen frauderisico-analyse opgesteld. Wij adviseren u om deze analyse op te stellen en structureel onderdeel van uw beheersingsproces te laten vormen.

6. Frauderisicoanalyse en fraudebeheersing

GR MARN heeft geen frauderisicoanalyse opgesteld. Door middel van het opstellen van een frauderisicoanalyse maakt u inzichtelijk welke frauderisico's GR MARN loopt. Voor de toekomst is het van belang dat de frauderisicoanalyse wordt opgesteld en periodiek op de agenda van management en bestuur komt te staan, dit om het belang periodiek onder de aandacht te brengen. Tevens dient er een periodieke actualisatie plaats te vinden. Enerzijds om de veranderende externe omgeving hier goed in te kunnen betrekken, anderzijds om de interne wijzigingen mee te kunnen nemen in deze analyse. Interne wijzigingen zien zowel toe op wijzigingen in formatie, organisatieopzet als de AO/IB. Met name het in kaart brengen en houden van de interne beheersingsmaatregelen die ter afdekking van de (fraude)risico's dienen is een belangrijk onderdeel van het frauderisicobeheersingsproces.

7. Geen vermoedens of signalen van fraude

In Nederland is de accountant wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het management. Wij merken op dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.

Wij hebben een fraudediscussie gevoerd met het controleteam en met het management van GR MARN waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de vermoedens van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaartukken van de GR MARN. Van het management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er, geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of werknemers die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing of anderen in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn op de jaarrekening, zijn betrokken.

Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die gericht waren op het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen, controles van schattingen en hebben wij significante en ongebruikelijke transacties met behulp van gegevensanalyses onderzocht.

Hoewel wij een professioneel-kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, willen wij opmerken dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2016 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Bijlagen

A1: Niet-gecorrigeerde fouten

A2: Gecorrigeerde fouten

A3: Afwijkingen in de toelichting

A4: Rechtmatigheid

B: Onafhankelijkheid

C: Reikwijdte van de controle 2016

D: Disclaimer en beperking in gebruik

17

18

20

21

22

23

24

Bijlage A1: Niet-gecorrigeerde fouten

Niet-gecorrigeerde fouten

De volgende niet-gecorrigeerde fouten en onzekerheden groter dan de rapportagetolerantie zijn gedurende onze werkzaamheden vastgesteld:

Aard van de fouten	Rechtmatigheid x C 1.000	Getrouwheid x C 1.000
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	N.v.t.	N.v.t.
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode	N.v.t.	N.v.t.
Rechtmatigheidsfout is tevens getrouwheidsfout	N.v.t.	N.v.t.
Rechtmatigheidsfout is per saldo ook een getrouwheidsfout	N.v.t.	N.v.t.
(Sub)totaal getrouwheidsfouten	N.v.t.	N.v.t.
Extra absolute waarde rechtmatigheidsfouten	N.v.t.	N.v.t.
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding/Fido/Etc.)	N.v.t.	
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	N.v.t.	
Overige rechtmatigheidsfouten	N.v.t.	N.v.t.
Totaal rechtmatigheidsfouten	N.v.t.	

Bijlage A1: Niet-gecorrigeerde fouten

	Rechtsmatigheid x € 1.000	Getrouwheid x € 1.000
Onzekerheid rechtsmatigheid betreft tevens getrouwheid	N.v.t.	N.v.t.
Onzekerheid rechtsmatigheid is per saldo ook een onzekerheid inzake getrouwheid	N.v.t.	N.v.t.
(Sub)totaal onzekerheden in de controle getrouwheid	N.v.t.	N.v.t.
Extra absolute waarde onzekerheden rechtsmatigheid	N.v.t.	
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit externe regels (EU-staatssteun)	N.v.t.	
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	N.v.t.	N.v.t.
Overige onzekerheden inzake rechtsmatigheid	N.v.t.	
Totaal onzekerheden in de controle rechtsmatigheid	N.v.t.	

Wij hebben van het management een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het management het bovenstaande heeft bevestigd. Dat houdt in dat eventuele niet geconstateerde en derhalve niet-gecorrigeerde fouten, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het management heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde fouten.

Bijlage A2: Gecorrigeerde fouten

Gecorrigeerde fouten

De tabel hierna bevat alle afzonderlijk geïdentificeerde en gecorrigeerde fouten groter dan de rapportagetolerantie en andere door het management gecorrigeerde fouten.

	Rechtmatigheid x C 1.000	Getrouwheid x C 1.000
Factelijke afwijkingen		
Niet van toepassing	N.v.t.	N.v.t.
Inschattingafwijkingen		
Niet van toepassing	N.v.t.	N.v.t.
Geprojecteerde afwijkingen		
Niet van toepassing	N.v.t.	N.v.t.
Totaal	N.v.t.	N.v.t.

Bijlage A3: Afwijkingen in de toelichting

Afwijkingen in de toelichting

Onze controlestandaarden eisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om het algemeen bestuur in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat het algemeen bestuur deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron toelichtingsvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overweging
Niet van toepassing	N.v.t.	N.v.t.

Bijlage A4: Rechtmatigheid

Rechtmatigheid

In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO), de Kadernota Rechtmatigheid 2016 en in het door algemeen bestuur vastgestelde normenkader is het kader voor de controle op de rechtmatigheid opgenomen. Bij de controle op de rechtmatigheid hebben wij de volgende fouten en/of onzekerheden geconstateerd:

Toelichting	Bron normenkader		Fout of onzekerheid
Geen geconstateerde fouten en/of onzekerheden.	N.v.t.		N.v.t.

Bijlage B: Onafhankelijkheid

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de "Verordening inzake Onafhankelijkheid" (VIO) en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de VIO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Op basis van onze toetsing concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij GR MARN in 2016 is gewaarborgd. Een overzicht van de aanvullende dienstverlening hebben wij hierna opgenomen.

Aanvullende dienstverlening

In 2016 zijn er door ons geen aanvullende diensten verricht.

Op grond van de door ons getroffen maatregelen en de communicatie met u hierover zijn wij van mening dat onze onafhankelijkheid is gewaarborgd.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen of verstrekt aan GR MARN of een bij GR MARN betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben ontvangen of verstrekt en zijn derhalve van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

Bijlage C: Reikwijdte van de controle 2016

De opdracht die u ons heeft verstrekt

Binnen het kader van de overeenkomst tussen uw organisatie en Deloitte Accountants B.V. tot het controleren van uw jaarrekening bevestigen wij formeel elk jaar de onderlinge afspraken met een opdrachtbevestiging. Met de opdrachtbevestiging van 6 januari 2017 heeft u ons op meer gedetailleerde wijze opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2016. De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening van GR MARN. In dit accountantsverslag geven wij een toelichting op de bevindingen naar aanleiding van de controle.

Onze controleaanpak bestaat in hoofdlijnen uit drie fasen: de risicoanalyse, de interim-controle en de jaarrekeningcontrole.

Gezamenlijke risicoanalyse als basis

Onze controle start met het maken van een analyse van de risico's waar u als organisatie mee te maken heeft. Deze risicoanalyse zien wij als een gezamenlijke actie van ons controleteam en vertegenwoordigers van GR MARN en maakt deel uit van ons pre-auditgesprek. Het doel hiervan is om op basis van gezamenlijke kennis van uw organisatie en uw omgeving tot een zo volledig en bruikbaar mogelijke risicoanalyse te komen, die als basis voor de verdere controlewerkzaamheden kan dienen. Het gaat hierbij primair om de externe risico's en de risico's in de bedrijfsvoering. Bij deze inventarisatie ligt primair de focus op de risico's op afwijkingen van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude of fouten.

Interim-controle

Onze risicoanalyse en de daarop gebaseerde controleaanpak richten zich niet uitsluitend op de jaarrekening zelf, maar ook op het systeem van interne beheersing. Hoe beter dat systeem functioneert, hoe meer zekerheid er bestaat dat de opgeleverde informatie betrouwbaar is, zowel tussentijds als bij de jaarrekening. Omdat deze interne beheersing het gehele jaar goed dient te functioneren, hoeven wij met de aanvang van onze controle niet te wachten totdat de jaarrekening gereed is. Onze controle vindt daarom voor een belangrijk deel al in de tweede helft van het boekjaar plaats. Wij onderzoeken tijdens de interim controle de procesrisico's, om te bepalen of hierin voldoende beheersmaatregelen (de AO/IB) zijn getroffen. De daaruit voortvloeiende verbeterpunten ter verdere optimalisatie van de interne beheersing zijn opgenomen in de paragraaf Interne beheersing van dit verslag.

Jaarrekeningcontrole

Bij de jaarrekeningcontrole stellen wij vast of de jaarrekening is opgesteld volgens de geldende verslaggevingsvoorschriften, met andere woorden: of de door u opgestelde jaarrekening een getrouw beeld geeft. Ook stellen wij vast dat de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht. Onze controle houdt niet in dat wij alle posten integraal controleren. Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden of onrechtmatigheden te ontdekken, rekening houdend met materiële tetsgrenzen.

Het product van de jaarrekeningcontrole is de controleverklaring bij de jaarrekening en ons accountantsverslag. In ons accountantsverslag rapporteren wij eventuele fouten en onzekerheden en overige bijzonderheden die naar onze mening van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening (zoals governance, financiële positie, ontwikkeling resultaten en de kwaliteit van de interne beheersing).

Scope van de opdracht

Onze controleverklaring is gebaseerd op onze controlewerkzaamheden als accountant van GR MARN.

Bijlage D: Disclaimer en beperking in gebruik

Dit verslag is alleen bestemd voor het management, de directie en het bestuur van GR MARN en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat dit verslag daar niet voor opgesteld en bedoeld is. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg aan ieder ander persoon aan wie dit verslag getoond of in zijn handen komt op ons.

De in dit verslag aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij uw aandacht behoeven. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit verslag is verstrekt in de context van onze controleverklaring over de jaarrekening als geheel, welke zal worden verstrekt in onze controleverklaring.

Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen dienen te worden als een afzonderlijke opinie van het systeem van interne beheersing en haar werking.

